

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 40. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 23 Maiu (4 Iunie) 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dupa unu telegramu alu „Herm. Ztg etc.“ dto 1 Iunie c. n. Gazet'a oficiosa „Wiener Ztg.“ din 31 Maiu aduce unu rescriptu imperatescu dto 24 Maiu, care pentru cea mai de aprópe dieta croata incuviintiéza ordinea electiva din 1861, cu acea decisiune espressiva, ca dintr'acést'a nu vinu a se deduce pentru venitoriu nici unu felu de concheiári, ce aru restringe drepturile corónei.

Altu rescriptu imperatescu conchiam a diet'a croata pe 17 Iuliu la Zagrabi'a. Representantii granitiei militare, ce se voru conchiamá, voru luá parte numai la desbaterea cestiuniloru, cari privescu la dreptulu de statu.

Caletori'a Imperatului la Ungari'a.

Jurnalistic'a austriaca este preocupata astadi de caletori'a, ce Maiestatea Sea Imperatulu are de cugetu a o face pe la inceputulu lui Iunie la Ungari'a, spre a participá la alergaturile de cai indatinat la Pest'a de aristocratia ungara. Magiarii, cari totdeun'a iubescu a deosebí persón'a domnitoriului de principiile domnitóre in politic'a interna, se pare ca ascépta munti de aur de la acést'a caletoria, crediendu', ca regele Ungariei, aflandu-se in sinulu poporului magiaru si avendu ocaziune a cunoáce din intuitiune propria pásurile lui, se va slobodí la concessiuni in favórea legiloru din 1848, la concessiuni, cari sa ajute a se complaná in fine dupa patru ani de lupte sterpe si pagubitóre dissentiunile intre Ungari'a si imperiulu austriacu intr'unu modu órecum triumfatoriu pentru Ungari'a. Diariile mai moderate in sa, cari si ele cautu la acést'a calatoria cá la o afacere vesela si plina de sperantia, si cá atare insusi a datu actele de constitutiune din 20 Octobre 1860 si din 26 Februaru 1861, care nu le va vatemá in favórea nimenui, si ca intr'unu statu constitutiunali concessiunile ducu unu rolú fórte subordinatu. In statulu constitutiunali adeca poterea principala, darea legiloru (legislatiunea), este impartita intre domnitoru si poporu, adeca reprezentantii cei alesi ai poporului, astfelu, incátu nici unulu nici altulu din acesti doi factori singuru numai, asiá dicendu de capulu seu, nu póte face concessiuni, de órece poterea este impartita in doué máni. Dar fiindca acést'a reprezentantia a poporului, adeca diet'a tieriei, pe tempulu presintiei Maiestatei Sele nu este adunata, si astfelu dar lipsesce chiaru si factorulu acéla unulu, cáru'a din partea celuialaltu s'aru poté face concessiuni: pentru aceea ele spunu apoi Magiariloru, ca la concessiuni in intielesulu loru specifico-magiaru nici sa cugete. Fiinti'a de fatia a monarhului in mijloculu poporului ungaru, in capital'a tieriei, póte sa contribuie moralicesce la apropiári in idei si la complanarea multoru contraste; dar mai departe activitatea Imperatului nu se va estinde. Ba chiaru si jurnale germane, care-si dau multu aerulu de a fi „liberale“ mai cu séma fatia cu Ungari'a, sustinu cu taria tocmai aceea, ce Ungurii magiari numescu punte si conditiune de mpaciuire, si aici numerámu nainte de tóte parlamentulu centralu austriacu, care Magiarii nu voru sa-lu concéda odata cu capulu, dupace chiaru si Deák si partid'a, ce stá la spatele lui, se nvoiesce numai la deputatiuni, cari sa se compuna „din casu in casu“ din dietele tieriloru de dincolo si de dincóce de Lait'a, si cari sa delibere asupr'a afaceriloru comune ale imperatiei. De unde vedemu, ca tocmai intr'unulu din punctele principale ale constitutiunei nóstre nu s'a facutu pán'acum nici unu pasu mai insemnatu de apropiare intre imperiu si Ungari'a.

Dar chiaru si la casulu celu mai favoritoriu, candu adeca Maiestatea Sea din plenitudinea poterei Sele aru properá (grabi) deslegarea causei ungaré pendinte prin óre cari concessiuni, Ungurenii voru face bine, déca nu-si voru uitá, ca concessiuni dintr'o parte pretindu concessiuni si de cealalta

parte; déca nu-si voru uitá, ca de siguru imperiulu n'are mai mare lipsa de Ungari'a, decâtu Ungari'a de imperiu.

Sabiu. Dupacum aude „Herm. Ztg.“ de aici, oficialiloru guberniali li s'au asemnatu despagubire pentru mobile, — semnu, ca au de a remané pe mai multu tempu in Sabiu. — Din mai multe párti se scrie despre focuri infricosiate, puse in adinsu (taciunarii). Unu esemplu din cele mai triste sa fia foculu, ce se puse la gimnasiulu reformatu din Orastia, care, dupa o corespundintia a acestui diariu, erupse tocmai in momentele, candu la ospetiulu festivitáti de inaugurare curgeau toastele pentru fericit'a ajungere la scopu. Pe podulu zidirei sa se fia aflatu ascunsu dupa unu urloiu unu june románu cá de 18 ani, a cáru sfarticare in bucáti o-aru fi potutu impede cá numai gendarmii. (Déca e adeveratú, atunci e paguba, ca au intrevenitu gendarmii; cáci, dupa noi, taciunari'a este un'a din cele mai afurisite si damnabile crime, ce le póte sevarsi o inima corupta omenésca.)

Brasiovu 18/30 Maiu 1865. In nr. 36 alu „Telegrafulu Románu“ cu datulu Brasiovu 1/13 Maiu 1865 se publicá unu articulu atingatoriu de portiunea canonica la Parochii de religiunea gr. or. de aici, ca tandem alquando (dupa d. corespundinte) veni la esecutiune. — Ne mirámu de d. corespundinte, ca ese in publicu cu sciri neintemeiate, audite cine scie dela cine, fára cá sa se informeze bine despre adeverulu lucrulu. D. corespundinte sa afle cum stá cu portiunea canonica dela noi si sa fia liniscitu, ca biserica Sántului Nicolau n'a priimitu si nici va priimi sub nume de matera, cu eschiderea celorlalte biserici de religiunea gr. orient. de aici, acele 15 holde, cu cari ne imbiia comun'a cá cu o portiune canonica, ear de celelalte biserici sa véda cine va vedé, cum i place Dlui coresp. a se esprimá.

DD. Protopopi si Parochi ai respectivei biserici a Sántului Nicolau refusara in an. 1862 de a priimi acele 15 holde, atátu pentruca de o parte, fiindu 3 Parochi la numit'a biserica, ele nu corespundu cuantitativu (avendu comun'a pamenturi de ajunsu, dupa-cum s'a facutu aretare la locurile competente); ear cualitativu si mai putinu, dupace comun'a facú schimb cu cele mai bune holde, priimindu in locu-le altele mai slabe — cáci de ce sa deá preotiloru nostri si in acestu putinu ce-va bunu! — cátu si pentruca de alta parte biserici matere suntu si celelalte, déca comun'a voiesce a cunoáce de matera numai pre biserica Sántului Nicolau. — In an. 1864 refusá reprezentantia bisericei S. Nicolau de a priimi acele 15 holde totu din motivele de mai susu, cu tóte ca Magistratulu locale fu póte de idea, ca adressandu-se cátra acést'a din urma, va succede mai usioru, decâtu cu DD. Protopopi si Parochi, de a face cu 15 holde destulu decisiuniloru mai inalte in privinti'a portiunei canonice. — In Martiu 1865 alegendu-se d. curatoru I. A. Navrea din mijloculu subscisei representatiuni pentru infatásiare la comisiunea insarcinata cu caus'a portiunei canonice, acést'a repetindu din nou dechiaratiunile facute de DD. Protopopi in 1862 si de reprezentantia in 1864., s'a exprimat intr'acolo, ca déca pe bas'a dechiaratiuniloru mai susu amintite se invoiesce on. Comuna si Incl. Magistratu a dotá pre toti Parochii nostri din Brasiovu si a incepe cu dotarea dela biserica S. Nicolau; atunci in instrumentulu de transpuzetiune (Widmungs-Urkunde), care lu areta, si anume la punctu 2. in locu de: „Diese Grundstücke“ (11. Joch Acker, 4 Joch Wiesen) bilden die canonische Portion zur besseren Dotirung des jeweiligen an der genannten Mutter-Eclesie angestellten Pfarrers etc. sa se dica: „Diese Grundstücke bilden einstweilen einen Theil der gebührenden canonischen Portion zur besseren Dotirung der jeweiligen an der genannten S. Nicolaus-Kirche angestellten Pfarrer etc.“ — Propunerea acést'a nu se priimi si prin urmare biserica Sántului Nicolau pána acum'a e

otu fără porțiune canonică convenită.— Acesta e adevărul cu porțiunea canonică, Dle Corespundinte. *)

Reprezentanții a bisericii S. Nicolau din preurbiumul Brășiovilui.

Din Belgradu se scrie, ca în 16/28 Maiu se sevarsă cu frumoase ceremonii instalarea noului Episcopu romano-catolic; Escellentiei Sele Michailu de Fogaras y. Intre numerosii oșpeti din apropiere și departare se observara cu distincțiune Sereinitatea Sea Orincipele Montenuovo, comandantul generalu alu militiei transilvane, d. Gustavu Groisz, vice-presedintele Guvernului transilvanu s. a. Dupa pompozele ceremonii bisericesci urmă unu banchetu strălucitu, la care Escellentia Sea noula Episcopu deschise toastele inchinandu pentru sanatatea Papei Pius IX și a Maiestatei Sele Imperatului Franciscu Iosifu I. Cea mai mare surprindere o făcu toastula principelui Montenuovo pentru sanatatea noului Episcopu, tinutu în limb'a latina. Intre tóstele celelalte—veni și unulu remanescu, rostitu din partea unui membru alu deputatiunei capitalului metropolitanu din Blasiu. —

În Ungari'a se ascépta în curendu unu actu de mare însemnatate, și acest'a e denumirea a nouespredeece comitii supremi, ale căroru locuri sunt vaeante. Denumirea se pare a fi unu felu de preventiv din partea regimului, de óre ce comitii supremi cá atari sunt membrii au casei magnatiloru, și asiá regimulu printrensii va sa și întarésca partid'a sea în dieta.

Din Galiti'a se scrie „Pressei“ din Vienn'a într'o cauza confesiunala, carea merita a fi înregistrata. Pân'acum, dice corespundinti'a acest'a, erá unu ce indatinatu, cá fiii celoru dóue biserici catolice sa cerceteze bisericile lor recipróce, sa se boteze la preotii ori de ritulu cest'a, ori de celalaltu. Acum însa, dupace contrastulu între Polonii romano-catolici și Rutenii greco-catolici devine totu mai marcatu, și Rutenii au observatu, ca preotii romano-catolici facu propoganda asupr'a crestiniloru greco-catolici, au începutu, mai cu séma prin stăruintele Metropolitanului Litwinowicz, a se plânge la scaunulu papatu asupr'a acestoru încercări, și Curi'a papala, cá sa împedece o desbinare ulterióra a bisericii catolice, ordiná în 4 Dec. a. tr., ca de aici înainte în Galiti'a și Bucovin'a fiacare parochianu sa se tina de ritulu acel'a, în care este botezatu. Generatiunei de acum însa se pune terminulu de 6 luni, în care sa se înfatisieze naintea parochului cu dóue marturii și sa declare, de care ritu va sa se tina. Terminulu acest'a espira cu 4 Iuniu, și de atunei încolo au sa înceteze trecerile libere dela unu ritu catolicu la altulu.

Varietăți și noutăți de di.

(Daru generosu.) Em. Sea Archiepiscopulu gr. cat. alu Strigoniului, primatele Ungariei, a donatu pentru fondarea stabila a unui gimnasiu mare în Tirnavi'a 200,000 f., cari i-a depusu în mânilor capitulului seu spre pastrare. Cu jertf'a acest'a, adusa educatiunei tinerimei din patria, dice „Hirnök“, numai jertfele unui Pázmány și Szechény se mai potu asemena. —

(Scire personala.) Escellentia Sea, domnulu presedinte alu tribunalului supremu transilvanu Ladislau Vasiliu Popp dupa o scire a „Gaz. Tr.“ a depusu în 8 Maiu a. c. în mânilor Maiestatei Sale juramentulu de serviciu. —

Deputatiunea alésa din partea Asociatiunei agricole, pentru de a invitá pre Maiestatea Sea Imperatulu la alergaturile de cai din Pest'a, consiste din urmatorii membri alesi: Conte Cziráky, Pavelu Somssich, Conte Edmundu Zichy, Conte Pavelu Pálffy, Robertu Czilchert, Iosifu Uermény, Albertu Wodianer, Baronulu Pavelu Senyey, Septemviru Sárközy, Consiliaru de economia Peterdy.

(Iubire crestinesca.) Din Ierusalimu se scrie, ca serbatórea Pasciloru s'a serbatu la S. mormentu alu Domnului dupa modulu indatinatu și în anulu acest'a: adeca cu certe și cu batâi între Armeni și Greci, dreptcredinciosi și nedreptcredinciosi, și caintre partidele crestine încalierate a trebuitu sa faca pace bastonulu politiei turcesci. „Intru acest'a ve voru cunósce pre noi ómenii, ca sunteti înveliaceii mei etc.“

Bugetulu nostru militaru pe anulu 1866 l'a finitu Dr. Giskr'a, la predatu tipariului și póte-ca în cele mai de aprópe dile se va începe desbaterea comitetului respectivu asupr'a lui. Noi vomu estrage din acestu operatu numai atât'a, ca recerinti'a prestetotu s'a computatu în 100,138,566 fl., acoperirea 9,066,225 fl., astfelu încátu vinu a se dá din partea statului 91,072,63 fl. Fatia cu bugetulu militaru de pe

an. 1865 în an. 1866 se vede imputinarea speselor cu 5,628,906 fl. Va sa dica: mergemu spre bine! —

(Maialu.) Din Satulungu (Sacele) ni se scrie, ca în 13 Maiu c. v. tinerimea scólei normale de acolo cu invetiatorii, preotii, și parintii prunci loru împreuna a serbatu maialulu scolaru cu vioiciune deosebita. Totdeodata ni se tramite și unu discursu rostitu de unu inv., care însa nu ne iérta spatiulu a-lu reproduce, dar anevoie l'amu reproduce chiaru și candu amu avé spatiu de ajunsu, pentruca suntemu de parere, ca la o serbatóre scolastica n'are locu „politic'a înalt'a“, carea a devenitu unu felu de bóla la noi, încátu nu suntemu în stare a scrie și a vorbi dice cuvinte fără de a ne perde prin politica. —

(Un nou Samaritanu.) Un'a din cele mii pompoze immormentári din Viln'a fu de curendu immormentarea unui Evreu cersitoriu, anume Caftan, care în decurgere de 30 ani în cele mai ticalóse sdrentie, cu unu toiagu într'o mâna și co lacritia în cealalta umblase prin cetate din casa'n casa, strigandu cu glasu mare: Aduceti-ve aminte de seraci, de veduve și de orfani! În restempulu acest'a Caftanu adunase vr'o 90,000 ruble, cari i impartise fără de a reservá pentru sine unu cruceriu, totdeun'a între cei mai lipsiti, dandu prunciloru seraci cárti de scóla și imbracaminte, bolnaviloru ajutoriu și mangaiere, calatoriloru banisiori de drumu etc. Cele de lipsa pentru sustinerea sea propria și le castigá Caftan facendu tabacu de nasu. Unu esemplu de o iubire a deaprópelui atât'a de ferbinte și de neegoistica toti o numera între cele mai mari rarități.

Principatele române unite.

Despre starea finantiala a Romanie estragemu din „Reform'a“ urmatoarele:

Cestiunea cea mare; care preocupá tóte spiritele, care îngrijesce cu dreptu cuventu tóta lumea la noi, este cestiunea tesaurului publicu. În adeveru, de pe referatulu dlui ministru de finantie, publicatu de mai multe diuarie, vedemu ca finantiele statului suntu fórté compromise, și tiér'a amenintata de unu deficitu însemnatu atâtu din anulu trecutú câtu și din anulu curinte.

Cheltuielile statului întrecu cu multu veniturile sale, și astfelu ecuilibrulu fiindu ruptu, armonia nu mai póte esista, și consecintiele ce voru resultá din acest'a, potu deveni triste și ruinatoare pentru statu.

De si referatulu, de care vorbimu, nu este publicatu în Monitoriu, cu tóte acestea, elu fiindu oper'a unui ministru, nu póte fi pusu în indoiéla de nimeni, și cu atât'a mai multu, cu câtu elu vorbesce cu cifre, care suntu mai elocuinte de câtu ori ce vorbe.

Astfelu dar paragrafulu urmatoriu din acelu referatu ca: cifra de 21,185,803 lei, deficitulu anului curentu, nu numai ca nu este esagerata, dar póte fi mai josu de câtu deficitulu în realitate, și paragrafulu acest'a, ca: o cauza puternica, care creaza dificultátile situatiunei anului curentu este deficitulu celu mare ceni-a lasatu anulu espiratu, pentruca cheltuielile au fostu în mare disproportionu cu veniturile, aceste paragrafe, dicemu, suntu de o mare gravitate și de natura a îngrijí lumea despre sórtea tesaurului nostru publicu.

Dupa espunerea facuta prin acelu referatu de cátra însusi d. ministru alu finantieloru, se constatá, ca unele din veniturile statului, trecute în bugetu, suntu fictive, pecandu cheltuielile singure suntu positive.

Veniturile anului 1864 au fostu trecute în summa de 150,570,087 lei. „Acest'a cifra, dice referatulu dlui ministru, este fórté de parte de cifra reala a venituriloru aceluianu, și inca mai de parte de încasuirile efectuate.“

Creditele deschise prin bugetulu de la 11 Iuliu 1864 trecu peste cifra de 200 milliáne. ordonantiárele facute suntu de 185 milliáne, și din acésta summa s'a platitu numai 129,772,040 lei, remanendu inca de platitu aprópe 48 milliáne lei, în greutatea anului curinte.“

Referatulu domnului ministru de finantie ne mai spune, dupa unu calculu aproximativu, ca nu crede ca remasitele venituriloru anului trecutú sa se urce peste cifra de 20 milliáne, de unde resulta unu deficitu din anulu trecutú, celu putinu de 28 milliáne.

Bugetulu pe anulu curinte 1865, aretandu unu venitu de 159,166,677 lei, și 158,610,220 lei cheltuieli, ne arata prin urmare unu escedinte de venitu în summa de 556,457 lei.

Acestu venitu este imaginariu, și în locu de venitu, noi vedemu din calculele facute de cátra însusi d. ministru alu finantieloru, prin referatulu seu, unu deficitu de 21,185,803 lei.

Acest'a stare de lucruri trebuie remediata câtu mai cu-

*) Ne bucurámu de acésta rectificare. ear caus'a esirei în publicu din partea d. Coresp. noi suntemu siguri ca n'a fostu alt'a decâtu înaintarea binelui comunu.

rendu, facendu-se reductiuni in cheltuielile de prisosu, și im- multindu-se câtu s'aru poté mai multa veniturile statului. Tiér'a noastră trece de un'a din cele mai avute tieri din lume. Re- curse are indestule; nu remâne dar de câtu a desvoltá si a esplotá aceste resurse in folosulu tieriei, a echilibrá celu pu- tinu cheltuielile cu veniturile statului, fara de care nu poté fi armonia, nu poté esistá unu statu."

Supunemu aceste observatiuni la apretiuirea ómeniloru nostri de statu și corporiloru legitóre; fiindu incredintiati ca voru luá tóte mesurile necesari, pentru remedierea reului, pen- tru mantuirea fiscului, pentru prosperitatea tieriei." — Cu pri- vire la brosiurele despre Evrei dice totu „Reform'a“:

— In numerulu trecutu amu anuntiatu aparitiunea unei brosiuri prin care se ataca onórea, demnitatea și religiunea unei rase intregi. Acésta brosiura este intitulata: **Sunt u sé u nu folositori Evrei i din Principa- tele române?** Printr'ens'a autorulu vine a atitiá fana- tismulu poporulu crestinu contr'a Israelitiloru, a pune urá și discordi'a intre fii aceleiasi patrii și a provocá astfelu unu res- helu civilu. Déca o asemenea scriere, care e respinsa de bunulu simtiu alu publicului, aru fi aparutu intr'unu diuariu, suntemu siguri ca acelu diuariu aru fi fostu pe data pedepsitu. Dar óre candu se ataca printr'o brosiura onórea și religiunea atátoru mii de ómeni, autorulu trebui-va óre sa remána ne- pedepsitu? Din contra, credemu ca guvernulu și ministeriulu publicu va chiamá in judecata cátu mai curendu pre culpabilu pentru a-si luá pedéps'a meritata și a servi astfelu de exemplu si altor'a, cari aru mai indrasni pe viitoru a se jucá cu onó- rea și cu demnitatea ómeniloru, și a atacá insusi inaltele și binevoitórele cuvinte exprimate de suveranulu tieriei in favó- rea loru."

„Tromp. Carp.“ ne mai spune si acestea:

„Calugarulu grecu, despre a cărui venire, siedere și por- tare amu protestatu noi, s'a si pornitu afara din capitala de cátra poliția, la Giorgiu, unde a fostu obligatu sa trecá fron- tier'a. Acestu calugaru este totu acelu calugaru, care a facutu si a publicatu acea brosiura grecésca, prin care se defaimá natiunea romána intréga, cu alesulu eii impreuna, si ni se negá tóte drepturile de a ne fundá unu Statu alu nostru pro- priu.— Ei bine! ne pare reu, c'a trebuitu sa fimu totu noi cari sa denuntiamu guvernului portárele acestui calugaru in capitala, si sa protestámu contr'a prelungirei siederei seale aci; dara totu bine ca s'a facutu si mai tardiu ceea ce trebuia sa se faca mai curendu.

In momentulu candu punemu sub pressa, aflámu o scire fórte vesela, pe care nu ne potemu oprí a o dá, chiaru astadi, cátu de necomplecta, lectoriloru nostri.

La proiectulu de lege, propusu eri in camera pentru construirea a 363 kilometre cái nationali petruite, dimpreuna 12 poduri mari de feru, in contractare cu dnii Morelu și Da- vidu, d. T e t o r i a n u, singurulu banchieru care mai potemu dice adl. Románu, vine sa propuna a se insarciná dlui cu tóte aceste lucrári, lasandu unu beneficiu Statului de 18,300,000 lei si fagaduindu-se pe onóre sa nu intrebun- tieze la tóte lucrárele acestea, decâtu Románi, si nimic'a altu, decâtu Románi.

Vomu revení, si vomu revení fórte pe largu in acésta mare cestiune.

De o camdata stringemu cu recunoscentia mân'a banchie- rului románu. Ministeriulu, ni se relatéza, ca a aprobatu in- data acésta avantajósa si patriotica propunere."

In privinti'a adoptárei pruncului Alessandru din partea principelui Cuz'a, foile germane austriace mai fara deosebire slobodu tipete si prorocescu principelui, ca nu-si va ajunge scopulu cu a face tronulu Romaniei ereditariu in famili'a sea. Noi din parte-ne mai amu cutezá sa credemu contrariulu; cáci poterile garante europene n'au nici unu interesu a vedé Romani'a espusa necurmatorulu fluctuatiuni, cari prin alegerea principiloru aru trebui sa urmeze la fiacare alegere. Dar ceea ce s'au acordatu totoror tieriloru Europei, si ceea ce s'a documentatu, prin teoria si prin praxa, ca — nefacendu-se este o nescerire pentru o tíera; alegibilitatea principelui, nu voru fi condamnato numai Romani'a si Serbi'a a le portá in veci!

Unu telegramu din Bucuresei dto 16/28 Maiu spune, ca Principelu Cuz'a a sanctiunatu legea prii- mita de camera si de senatu, prin care a Episcopii si Mitropolitulu se potu pune si depune prin Domnitorulu. Scirea acést'a nu va lipsi a produce in tóta romanimea cea mai trista sensati- une si a clatiná illusiunile cele frumóse de patriotismu lumi- natu si liberalu alu Principelui. Domnitorulu prin acésta lege dá o lovitura de mórte bisericeii seale, acelei bisericeii, pre ca- rea cá celu d'antáiu fiu alu eii aveá frumós'a, nobil'a, subli- m'a missiune, a o curati numai de ruginele abuseriloru si a o radică la demnitatea eii cea originala. Insa iarasi ce sa

dicemu? Ce merita alt'a unu cleru, cărui'a nu-i pasa de elu insusi, decâtu, cá sa nu le pase de elu nici altor'a? Ce merita alt'a mortulu de viu, decâtu igaorare si ingro- pare?!

Completandu cele díse de „Reform'a“ despre starea finantia a tieriei vomu comunicá si raportulu ministrului de finantie S t r a t u, care este celu urmatoriu:

„Domniloru ministri.

„Conformu incheiárei Onor. Consiliu de Ministri din 30 Martiu, prin care se face subsemnatului invitare din partea colegiloru sei, de a presentá consiliului o stare sumaria despre situatiunea actuala a finantiloru noastre, spre a se poté chibsi asupr'a mijlóceloru celoru mai nimerite de intrebuniatu pen- tru a remediá la greutatea ce se simte in genere, in incas- sarea venituriloru publice, si prin urmare si in indeplinirea punctuala a angajamentelor statului, si spre a inlaturá, prin acestu modu, o crisa de care potemu fi amenintati, viu acum a me achitá de insarcinarea ce s'a pusu asupra-mi, presen- tandu-ve, prin acestu referatu, tóte datele ce amu potutu cu- lege in scurtulu tempu ce amu avutu pentru acésta lucrare, precum si espunendu-ve tóte impregiurárele, ce aru poté sa ve lumineze in acésta cestiune.

Bugetulu generalu alu statului, pentru esercitiulu 1865, arata summ'a de 159,166,677 lei, la venituri si 158,610,220 lei la cheltuieli; prin urmare unu escedentu de venituri de 556,457 lei. Déca aceste cifre aru fi rezultatulu unoru date positive si unoru prevederi sigure si nesupuse nici unai felu de eventualitate, situatiunea nostra finantia nu aru fi de natura a inspirá nici o ingrijire; din nenorocire insa, din am- bii factori, carii dau rezultatulu mentionatu mai susu, numai unulu este certu si positivu, adica factorulu cheltuieliloru; cara celalaltu, adica veniturile suntu in mare parte asiediate pe pre- vederi ipotetice, astfelu incátu despre o parte din ele se poté afirmá chiaru acum cu tóta certitudinea, ca nu se va incassá nici o data, ear despre o alta parte, ca incassarea eii este, celu puțin, problematica.

Spre a facilitá marsia ce-mi propunu in acésta impor- tanta cestiune si a face mai palpabila conclusiunea, la care, prin forti'a lucruriloru, trebuiescu sa ne conduca investigatiu- nile nostre, voi procedu in ordinea sistematica si voiu tratá, pe rendu, despre fiacare din veniturile aretate in bugetulu nostru, in si srulu in care suntu inscrise, insemnandu-ve la fiacare din aceste venituri, mai antáiu déca esistiati'a sea, in genere, este sigura séu nu; alu doilea summ'a, ce aru fi tre- buit sa se incasseze in trimestrulu d'antáiu alu anului cu- rentu, summ'a efectiva ce s'a incassatu, prevederea probabila pentru summ'a ce se sperá a se incassá, pâna la finele anului din acestu venitu, alu treilea faptele si impregiurárele pe care se bazezu aceste previsiuni, si in fine cifr'a positiva ce se poté admite pentru anulu curentu.

Incependu cu contributiunile directe, voiu observa urma- tórele:

1. **Contributiunea personala**, trecuta cu sumá de 27,922,782 lei este o cifra positiva, care de-si prin hota- rirea luata in consiliu, de a nu mai supune pe supusii straini cari suntu in tíera la acést'a dare, pare a dá unu deficitu siguru, inse, cu tóte acestea, nu va suferi nici o reductiune, din cauza ca se spera, ca deficitulu causatu prin sentirea supusiloru straini se se acopere prin prisosulu ce va resultá de la o multime de contribuabili ambulanti, cari pana acum nu plateau nici unu feliu de dare, si in prvintia caror'a s'au luat in tim- pulu din urma, mesuri astufeliu, in catu se nu se mai póta subtrage dela indatoririle loru cátra fiscu.

2. **Contributiunea sióseleloru**, trecuta 9 mil. 598.700 lei, iarasi nu presenta nici o probabilitate de scadere in numerulu contribuabililoru pentru anulu curentu.

3. **Contributiunea patentelor u**, trecuta cu 3,161.362 lei, presenta, asupr'a cifrei anului trecutu, o sporire de 211.362 lei dupa constatári. Luanduse insa in considera- tiune, ca comerciantii cu radicat'a, cari au fostu supusi la plata de patenta in cursulu anului trecutu, candu se constata ca cumpara márfurile destinate esportatiunei in cantitati mici, in intrulu tieriei, suntu scutiti in anulu curentu de patente, con- formu interpretatiunei ce s'a datu, ca cumperátorea in detaliu de cátra unu comerciantu en gros nu radica inea acestui din urma cualitatea sea de comerciantu en gros, si nu poté, prin urmare, atrage pentru elu impunerea plátii de patenta. Luandu-se in consideratiune, ca unu numeru fórte insemnatu de comereciantii, adeca tutungiii din tóta tíer'a, nu voru mai plati in anulu curentu, tacs'a de patente, din cauza ca comer- ciulu tutunului s'a monopolisatu decâtu statu;

Luandu-se in consideratiune, ca unu numeru insemnatu de comerciantii de tóte categoriele licuideza in anulu acést'a si multi iarasi suntu nevoiti a suspendá plátile si a incetá cu co-

merciulu loru din caus'a lipsei de creditu pe la piatile straine si greutății de a gasi capitaluri cu imprumutare in țiera;

Reducerea probabila din acestu venitu nu-mi pare esagerata evaluandu-se la cifr'a de 600,000 lei; remane prin urmare, cifr'a positiva pentru patente 2,561,362 lei.

3) Contributiunea fonciaria (de pamentu. Red.) este trecuta cu cifr'a de 5 millioane lei; la acesta dare nu se pote prevedé nici o reductiune.

5) Tacs'a de transmitere este trecuta in bugetu 1,700,000.

Admitendu cifr'a acést'a cá positiv'a, cifr'a totala a contributiuniloru directe pe anulu 1865 este dara in realitate de 46,783,844 lei.

Aicea suntu de facutu inca urmatórele observatiuni. Scopulu lucrării de fatia, celu puțin dupa parerea subsemnatului, nu este de a aretá numai cifrele positive pentru anulu curentu in privinti'a fiacărui sorginte de venitu publicu, cu alte cuvinte, de a aretá numai care si câte suntu veniturile ce va fi in dreptu a cere fisculu de la contribuabili in anulu curentu; scopulu acestei lucrări este de a aretá in acela-si tempu si efectivulu, ce se spera a se incassá din fia-care venitu, pentru a se scí pãna la ce punctu statulu va fi in stare a-si indepliní angajamentele sele, si a nu se intemplá si in anulu acest'a ce s'a intemplatu necontenitu pãna acum, adeca cá datorii ale statului, care trebuiescu platite cu recursele unui exercitiu anume determinatu, sa nu póta nici odata fi platite cu veniturile acelu exercitiu, ci, din lips'a de incassare a sumeloru trecute in bugetu, sa se lase mostenire exercitiului viitoriu, trecendu-se spre compensarea loru, cá venitu, remasitiile exercitiiloru trecute, venitu din care o mare parte nu se mai póte impliní nici odata, astfelu încátu situatiunea financiaria trebuie fatalminte sa se complice pe fia-care anu mai multu. Plecandu dar dela punctulu de vedere, ca pentru a pune o stavila disordinei finanieloru trebuie numai încátu, cá cheltuielile unui exercitiu se fia echilibrate nu cu veniturile a căror'a incassare in cursulu anului nu este supusa nici unui felu de indoiéla, urméza cá la fia-care cifra a unui venitu in totalu sa ne intrebãmu care va fi cifr'a incassării efective in cursulu anului.

Facendu acesta intrebare in privinti'a sumei care reprezenta totalulu contributiuniloru directe, voi observá ca dupa cercetarea facuta incassárilor efectuate in trecutu din aceste dári, s'a constatat, ca terminulu de mijlocu alu acestoru incassári este aprosimativu de $\frac{1}{7}$ din cifr'a totala. Nu crediu dar ca va fi esagerata cifr'a de 40 millioane lei pentru incassárele ce se voru efectúa in cursulu anului curentu din contributiunile directe si cu atât'a mai puțin, cifr'a acést'a nu va paré redusa, ca in trimestrul antáiu alu an. curentu nu s'a incassatu nici o a diecea parte din aceea ce aru fi trebuitu sa se incasseze, chiaru dupa proportiunea de mai susu.

Este câtu-va tempu, decandu foile germane, dupa cele englesesci, adusesera scirea, ca principatele române aru fi incheiatu cu Russi'a unu asemenea tractatu pentru estradarea refugiatiloru, cá si cu Austri'a. Foile englesesci nu scapara ocaziunea de a dá prelegeri guvernului romanescu si de a repetí indatinatele frase de influentia muscalésca etc. Telegrama din Bucuresci cátra foile franceze vinu acum a demintí scirea despre tractate cu Russi'a, si credemu, ca „Monitorulu oficialu“ inca nu va intardiá multu cu demintirea loru. (Urméza.)

Prospectu politicu.

Telegrafulu au adusu scirile cele mai importanti cu atât'a repejune, încátu ceea ce ne spunu astadi foile, in esentia ne este cunoscutu de mai înainte, si asiá, cá sa nu cademu in repetitiuni, vomu atinge numai ceea ce aru poté completá cele disse in nrui nostri din urma, ori ceea ce nu s'a disu inca de locu.

Reñtórcearea Imperatului Napoleonu se crede ca va urmá între 8 si 10 Iuniu c. l. pe la Toulon. „Patrie“ spune, ca regin'a Spaniei au invitatu pre Napoleonu, a se abate la reñtórcearea sea pe la Madridu, Imperatulu in sa aru fi respunsu negativu, de órece programulu lui de caletoria este statoritu.

Scrisórea, prin carea se retrage printiulu Napoleonu in urm'a infruntării din partea verului seu Imperatului, corespunde temperamentului celui iute si iritabilu alu printiului. Ea suna asiá: Sire! In urm'a scrisórei Maiestatei Vóstre din 23 l. c. si a publicării ei prin „Monitoriulu“, mi-dau dimisiunea de vice-presiedinte alu consiliului intimu si de presiedinte alu comisiunei pentru espositiunea din an. 1867.

Priimiti, Sire! espositiunea profunde si respectuósei alipiri, cu carea sum alu Maiestatei Vóstre preaplecatu veru Napoleonu.

Dupa telegramele mai nóue, Imperatulu are de cugetu, a

Redactoru respundiatoriu Zacharia Boiu.

cercetá la reñtórcearea sea din Algeri'a insul'a Corsic'a si capital'a ei Ajaccio.— Printiulu Napoleonu va sa tiparésca o istoria a familiei Bonaparte.

Din Americ'a de medianópte avemu sa comunicãmu, ca referintiele intre statele unite si Franci'a se arata a fi amicabile. celu puțin ex officio. Capulu republicei messicane Juarez ceruse dela presiedintele Johnson, cá precum Austri'a si Belgiulu au concesu, a se stringe din tierile loru legiuni pentru imperatulu Maximilianu din Messicu, asiá sa se conceda si republicei messicane, a face verbuári in statele unite pentru republic'a messicana; Johnson in sa refusá cererea. Dar pecandu audimu scirile acestea de pace intre Americ'a si Franci'a, pe atunci corespundintie englese vinu a ne spune, ca staturile unite ceru despagubiri dela Engliter'a, pentru ca acestea au prinsu nãi americane.

Intr'aceea processula celoru acusat de mórtea lui Lincoln deurge pelãnga cea mai vîna participare a populatiunei. Jefferson este prinsu.

Interitarea Americaniloru de medianópte asupr'a lui Jefferson Davis, in urm'a crudimiloru lui cátra soldatii nordului, este fórté mare. Argumente positive despre participarea lui la omorulu lui Lincoln se dice ca inca nu s'aru fi potutu aflá.

In Belgiu domnesce mare jale pentru o perdere insemnata. In tier'a acést'a inca se formase o legiune pentru Messicu, din carea o ceta de 300 feciori venindu in lupta cu republicanii lui Juarez, si retragendu-se dinaintea unui inamicu cá de 3000 feciori intr'o monastire, fu incungiurata, si pelãnga tóta bravur'a, cu carea se luptá, totusi parte fu taiata parte prinsu. Intre cei caduti se afla si fiulu ministrului de resbelu Br. Chazal. —

Nr. 19—2

CONCURSU.

Comunitatea bisericésca greco-orientala din Lugosiu in urmarea determinatiunei din 2/14 Maiu a. c. nr. 4 reñoiesce escrierea concursulu pentru postulu de invetiatoriu la din nou infiintand'a classa IV normala-capitala. Cu acestu postu suntu anualu impreunate emolumentele urmatóre: 315 fl. v. a. salariu, 84 fl. bani de cortelu, 30 meti de gráu si 12 orgii de lemne, din cari are a se prevedé si incaldirea scólei.

Dela competente se cere cá sa documenteze:

1. prin atestatu de botezu, ca e Románu de relegea greco-orientala.

2. prin testimoniu, ca a finitu studiele preparandiale in institutulu preparandialu din Aradu.

3) prin documente, ca afara de studiele preparandiale, posedé si alte sciintie.

4) prin atestatu despre portarea politica si morala.

5) cunóscerea limbeloru si anii servitiului invetiatorescu.

Se voru preferí in sa, cari pe lãnga acestea voru documentá:

a) ca a absolvitu preparandi'a cu eminentia;

b) ca posedé cualificatiunile recerute pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scóle capitale-normale.

Competentele, aceste documente nesmintitu le va tramite pãn' la ultim'a Iuniu 1865 c. v. adresandu-le francate cátra subserisulu, cáci la cele mai tardíu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu in 11/23 Maiu 1865.

Ioann Marco m. p.

Protopres. si presied. alu comunei biser. gr.-or.

Contr'apagubeloru prin grãndine (ghiatia)

se efectueiescu assecurári pe productele pamentului de ori ce soi u, pelãnga cea mai eftina computare a premiului si pelãnga restituirea intréga a perderei constatate la casu pe paguba, prin

Agenti'a principala a Institutului Pestanu de assecurare, in Timisiór'a.

Ioann de Missics.

Secretaru Adolf B. Mentzel.

Intr'o negotiatoria

de mãrfuri diferite curente in Sabiiu se cauta unu invetiaceleu cu crescere buna, in etate de 13—14 ani, care sa fia studiatu seu cele 4 classe ale gimnasiului micu, seu classele reale.

A se adressá cátra Onor. Redactiunea a „Telegrafului Románu“, cu gur'a ori in scrisu.

19—3

Corespondintia.

G. D. in Z. Dati mai antáiu la fói'a, unde s'a nceputu, numai déca n'aru voi sa priimésca, la noi. — T. V. in S. S'a priimitu si predatu. Pe largu prin epistole.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiececane.